

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ
СПЕЦІАЛЬНИХ ОБ'ЄКТОВИХ НАВЧАНЬ (ТРЕНУВАНЬ)
З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА СУБ'ЄКТАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

м. Чернівці

Організація підготовки і проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання. Методичні рекомендації. – Чернівці, 2019.– 33 с.

Зміни, внесені до змісту методичних рекомендацій, схвалені на методичній комісії Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Чернівецької області, протокол № 3 від 22 березня 2019 р.

Розробники:

Мінков О.В., Тримпол М.Г., Казимір В.Д., майстри виробничого навчання циклу практичної підготовки Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Чернівецької області (надалі – Центр)

Прохоренко А.С., завідувач обласного методичного кабінету Центру

Рецензенти:

Юрійчук М.О., заступник начальника Центру з навчальної та виробничої роботи;

Самборський Я.А., завідувач обласних та міста Чернівці курсів удосконалення керівних кадрів – начальник обласних курсів удосконалення керівних кадрів.

У Рекомендаціях викладено загальні положення щодо здійснення методичного супроводу під час організації підготовки до проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань), структура і зміст основних навчально-методичних документів навчання (тренування).

Рекомендації необхідно застосовувати творчо з урахуванням тематики Плану реагування на НС об'єкту (Інструкції щодо дій персоналу), мети навчання (тренування), складу учасників, рівня їх підготовки, вказівок керівника і особливостей району.

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Підготовка СОН (СОТ)	7
III. Проведення об'єктового навчання (тренування).	11
Додаток № 1. Варіанти проведення СОН (СОТ)	14
Додаток № 2. Наказ керівника СГ «Про підготовку і проведення СОН (СОТ) з ЦЗ»	15
Додаток № 3. Календарний план організації підготовки комплексного об'єктового тренування.	16
Додаток № 4. План проведення комплексного об'єктового тренування з цивільного захисту	18
Додаток № 5. Особистий план заступника (помічника) керівника тренування	24
Додаток № 6. План рекогносцировки місць практичного відпрацювання питань	25
Додаток № 7. Імітаційний талон	26
Додаток № 8. План імітації на комплексне об'єктове тренування з ЦЗ	26
Додаток № 9. Звіт про організацію проведення СОН (СОТ) з питань цивільного захисту	27
Додаток № 10. Заходи безпеки при проведенні СОН (СОТ)	31

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту (надалі - СОН (СОТ)) є однією із форм практичної підготовки працівників, зокрема керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, що визначає в цілому готовність підприємств, установ та організацій до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період.

СОН (СОТ) проводяться у робочий час за рахунок коштів роботодавця. Методичне керівництво і контроль за періодичністю проведення СОН (СОТ) та їх облік здійснюється ДСНС України та її територіальними органами. Центром забезпечується методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять КОН (КОТ) з питань цивільного захисту;

СОН (СОТ) за своїм призначенням можуть бути **плановими, експериментальними та показовими.**

ПЛАНОВІ СОН (СОТ) проводяться з метою перевірки реальності планів реагування на НС та злагодженості дій органів управління і сил ЦЗ СГ і є основним видом практичного заходу у підготовці СГ до дій в умовах НС, де керівником має бути керівник підприємства, установи, організації (ПУО).

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ СОН (СОТ) проводяться з метою пошуку або випробування і освоєння інноваційних технологій проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, способів захисту персоналу, підвищення стійкості функціонування об'єкта в умовах надзвичайних ситуацій.

ПОКАЗОВІ СОН (СОТ) проводяться з метою демонстрації можливостей нової техніки і технологій, способів організації та проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, вироблення єдності поглядів на організацію і методику проведення навчань.

Експериментальні, показові СОН (СОТ) - мають більше методичне цілеспрямовання і менш розповсюджені ніж планові, основною метою яких є випробування і показ. Керівником експериментальних і показових СОН (СОТ) доцільно призначати більш досвідчену особу, ніж керівник ПУО.

Керівник ПУО на таких практичних заходах має виступати у ролі того, хто навчається.

СОТ проводяться вищими навчальними закладами (ВНЗ), а також ПУО з чисельністю працюючих менше 50 осіб щороку незалежно від форми власності з метою роздільного або спільного відпрацювання їх учасниками дій за прямим призначенням у сфері забезпечення ЦЗ відповідно до планів (інструкцій) реагування на надзвичайні ситуації.

Керівником тренування в залежності від виду (роздільне, спільне) може бути призначена компетентна особа - керівник служби, заступник керівника ПУО.

СОН проводяться з трирічною періодичністю підприємствами, установами та організаціями з чисельністю працюючих 50 осіб і більше, незалежно від форми власності з метою комплексного відпрацювання їх учасниками алгоритмів дій з організації та здійснення заходів, передбачених планами реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період.

Навчання проводяться на завершальному етапі трирічного періоду об'єктової підготовки з цивільного захисту працівників після того, як вони оволодіють у повному обсязі теоретичним матеріалом відповідних програм підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, і є найбільш ефективною формою навчання керівного складу ПУО, формувань ЦЗ, робітників і службовців.

Керівником навчання є керівник підприємства, установи, організації.

На навчання залучаються:

- члени комісії з питань НС,
- евакуаційної комісії (якщо вона створюється),
- керівний склад суб'єкта господарювання і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з ЦЗ,
- спеціалізовані служби ЦЗ, формування ЦЗ (не менше 1/3 формувань ЦЗ),
- чергова (диспетчерська) служба (у разі утворення),
- об'єктова аварійно-рятувальна служба (у разі утворення),
- об'єктова добровільна пожежна дружина (команда),
- працюючий персонал об'єкту, який планується залучити до проведення практичних питань.

СОН (СОТ) з питань цивільного захисту передбачають підготовчий період, період проведення навчання та розбору його результатів.

До загальних заходів ПІДГОТОВЧОГО періоду належать:

- 🚧 організація підготовки та добір з числа керівного складу та фахівців, які організують і здійснюють заходи цивільного захисту, керівництва навчанням, посередників та працюючого персоналу до участі у навчанні;
- 🚧 підготовка навчальних місць з відпрацювання практичних заходів та імітації;
- 🚧 розробка навчально-методичної документації та кошторису витрат на підготовку та проведення практичного заходу;
- 🚧 оцінка готовності персоналу, який залучається до навчання, засобів імітації, систем управління та оповіщення.

Особи, які беруть участь у навчаннях і тренуваннях, зобов'язані дотримуватися вимог безпеки, правил експлуатації обладнання та вимог виробничих інструкцій.

! ЗАУВАЖЕННЯ ДО МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ

🚧 На СОН (СОТ) відпрацьовується, по можливості, увесь комплекс заходів, передбачених планами реагування на НС.

🚧 Основна увага під час тренувань зосереджується на відпрацюванні прийомів і способів захисту людей у НС. На деяких об'єктах, де це необхідно, можуть відпрацьовуватись заходи, що підвищують стійкість роботи цих об'єктів.

🚧 Тривалість проведення СОН (СОТ) залежить від часу, необхідного на виконання практичних заходів, специфіки об'єкта, кількості тих, хто навчається, навчальної мети та завдань, поставлених перед підприємством (установою, організацією) на тренуванні, і зазвичай може складати **8-16 годин**.

🚧 Рекомендуючи визначення теми і тривалість тренувань, необхідно виходити з основної мети – глибокого і всебічного опрацювання навчальних питань з врахуванням їх матеріально-технічного забезпечення.

🚧 Перелік і обсяг заходів, що виконуються, повинні дозволити перевірити на практиці реальність введення планів реагування на НС в дію в повному обсязі в залежності від режиму функціонування ЄДС ЦЗ.

🚧 При плануванні навчальних питань необхідно передбачити тісну ув'язку та актуальність заходів ЦЗ з виконанням планів соціально-економічного розвитку об'єкту, враховувати вплив СОН (СОТ) на економічний ефект підприємства.

II. ПІДГОТОВКА СОН (СОТ)

Для підготовки і проведення навчання не пізніше ніж за **45 днів** до його проведення керівником підприємства (установи, організації) **видається наказ**, яким визначаються:

- 📄 вихідні дані (тема, навчальні цілі, строк та місце проведення),
- 📄 призначається керівництво навчанням, а також визначаються склад тих, хто навчається, посередники при них, порядок їх підготовки і допуску до навчання,
- 📄 строки та обсяг робіт з підготовки місць (ділянок) проведення практичних заходів,
- 📄 відповідальні виконавці,
- 📄 матеріально-технічне забезпечення,
- 📄 кошторис на підготовку та проведення навчання.

Керівником навчання є керівник підприємства, установи, організації, який пройшов відповідне навчання у НМЦ ЦЗ та БЖД, у тому числі з питань пожежної безпеки.

До складу керівництва навчанням також входять: заступники, помічники керівника навчання, начальник штабу керівництва навчанням.

Штаб керівництва навчанням створюється як тимчасовий орган для забезпечення розробки документів з проведення навчання, підготовки навчально-матеріальної бази, пунктів управління, робочих місць тих, хто навчається, засобів зв'язку та оповіщення, організаційно-методичного керівництва навчанням та управління силами цивільного захисту, які беруть в ньому участь.

Чисельність працівників штабу керівництва навчанням визначається керівником навчання і залежить від обсягу завдань, що вирішуються під час підготовки і проведення навчання.

Посередники при тих, хто навчається, є представниками керівника навчання, які надають допомогу керівникові у проведенні навчання, а також здійснюють контроль за діями тих, хто навчається, та дотриманням ними заходів безпеки.

До проведення навчання залучаються:

- 👤 об'єктова комісія з питань надзвичайних ситуацій;
- 👤 об'єктові евакуаційні органи;
- 👤 штатний або позаштатний підрозділ (особа) з питань цивільного захисту підприємства, установи, організації;
- 👤 особи, на яких у разі виникнення надзвичайної ситуації, покладаються функції керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та

працівників штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації об'єктового рівня;

- ♣ об'єктові спеціалізовані служби цивільного захисту;
- ♣ чергова (диспетчерська) служба (у разі утворення);
- ♣ до третини об'єктових формувань цивільного захисту;
- ♣ об'єктова добровільна пожежна дружина (команда);
- ♣ об'єктова аварійно-рятувальна служба (у разі утворення);
- ♣ працівники підприємства, установи, організації, яких планується залучити до проведення практичних заходів.

Підготовка керівництва для забезпечення успішного проведення навчання здійснюється на спеціально організованих керівником підприємства (установи, організації) **інструктивно-методичних заняттях**, що проводяться представниками НМЦ ЦЗ та БЖД.

Під час таких занять, що проводяться безпосередньо на підприємстві, в установі, організації, заступниками (помічниками) керівника навчання, персоналом штабу керівництва відпрацьовуються документи з проведення навчання.

З посередниками та працівниками, які на час навчання призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт, проводяться **інструктажі**. Під час таких інструктажів здійснюється завчасна підготовка допоміжного персоналу і націлення його на виконання задуму практичного заходу.

Для якісного проведення СОН (СОТ) керівником підприємства, установи, організації видається наказ про організацію підготовки і проведення СОН (СОТ) з питань цивільного захисту. Наказ видається на підставі виконання план – графіку проведення СОН (СОТ).

У наказі визначається час, термін, тема, мета, сили і засоби, склад учасників.

Визначення теми здійснюється на підставі плану реагування на НС (ПЛАС, інструкції реагування на НС). Тема висловлює основу задуму.

Задум навчання - є основним початковим елементом, з якого починається увесь розіграш практичного заходу.

Задум передбачає наявність вихідної обстановки (положення учасників, сил і засобів до початку навчання), стан і розташування місць пунктів управління, завдання, що будуть виконуватися силами формувань ЦЗ району (міста), виконання основних завдань по ліквідації, локалізації НС та її наслідків, питань евакуації персоналу, документації та майна, захисту у ЗС, організація взаємодії з іншими СГ, органами влади і самоврядування,

підрозділами Управління ДСНС України у Чернівецькій області, ділянки розіграшу основних дій.

Задум запроваджує в життя деталізацію плану проведення практичного заходу.

План проведення СОН (СОТ) складається начальником штабу керівництва, затверджується керівником і погоджується з управлінням цивільного захисту населення Чернівецької облдержадміністрації.

План проведення є одним із основних документів, який розробляється з метою виконання задуму практичного заходу і визначає хід навчання, послідовність відпрацювання навчальних питань, розробляється текстуально з додатками:

- План об'єкта з графічним показом ділянок, рубежів, пунктів відтворення обстановки та переліком засобів імітації;
- почасовий графік нарощування обстановки з переліком ввідних;
- схема розгортання сил і засобів у місцях (ділянках) відпрацювання практичних заходів та їх зміст;
- табелі термінових донесень за навчанням та інших необхідних для практичного використання.

План нарощування обстановки, план імітації та план проведення практичних заходів можуть відпрацьовуватися окремо.

Проведення навчання планується за етапами, кількість і зміст яких залежать від навчальних цілей і масштабів. Кожен етап має включати питання, що повністю охоплюють певний період дій.

Для відпрацювання питань взаємодії та оцінки реальності розроблених документів з цивільного захисту та визначення готовності сил і засобів до виконання завдань за рішенням відповідного місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування до навчання можуть залучатись окремі підрозділи сил Чернівецької територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту.

Оцінка готовності (допуск) персоналу до проведення навчання здійснюється **комісією з питань НС (ТЕБ) підприємства** (установи, організації), до складу якої включаються посадові особи, які виконують обов'язки, пов'язані із забезпеченням цивільного захисту, пожежної безпеки та охорони праці, а також представник відповідного Управління ДСНС України у Чернівецькій області. Очолює її голова комісії з питань надзвичайних ситуацій підприємства (установи, організації), який є керівником підприємства (установи, організації).

Під час допуску проводиться:

- ✍ перевірка документів та особиста підготовка заступників, помічників керівника навчання та керівника штабу керівництва навчанням;
- ✍ вибіркова перевірка знань з питань цивільного захисту в обсязі програм підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях;
- ✍ перевірка знання заходів безпеки працівників, які залучаються до відпрацювання практичних питань з навчання;
- ✍ огляд з визначенням ступеня готовності спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту та навчально-виробничої бази до навчання.

Формування цивільного захисту виводяться на навчання (тренування) повністю укомплектованими особовим складом, технікою, засобами малої механізації, приладами, інструментами, засобами індивідуального захисту, первинними засобами пожежогасіння та іншим табельним майном у кількості необхідній для вирішення поставлених завдань відповідно до Плану реагування на НС.

За результатами роботи комісія складає акт, що затверджується керівником підприємства, установи, організації, на підставі якого здійснюється дозвіл на проведення практичного заходу.

! ЗАУВАЖЕННЯ ДО МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ

 При організації підготовки до СОН (СОТ) основну увагу необхідно спрямовувати на вирішення питань захисту населення і матеріальних засобів, проведення невідкладних робіт в осередках ураження, злагоджені дії учасників навчання за сигналами оповіщення ЦЗ.

 Кожному передуює вивчення відповідної рекомендованої тематики програм підготовки окремо для кожної категорії учасників.

 Організація підготовки тренування здійснюється особисто керівником СГ з урахуванням характеру виробничої діяльності, особливості територіального розміщення, метеорологічних умов, пори року, ступеня навченості учасників тренування.

 Підготовка до СОН (СОТ) здійснюється планомірно на підставі наказу керівника СГ про організацію навчання у сфері ЦЗ на поточний рік та на підставі наказу керівника СГ про організацію та проведення СОН (СОТ) (Додаток № 1), який доводиться до виконавців не пізніше, ніж за півтора місяця до початку СОН (СОТ).

 На підставі наказу керівника про організацію та проведення розробляється календарний план підготовки СОН (СОТ) (додаток № 2), в якому визначається зміст заходів, терміни та час їх проведення, виконавці.

 Він обов'язково передбачає:

- організаційні заходи;
- розробку документів тренування;
- підготовку штабу керівництва та посередників;
- підготовку учасників;
- підготовку навчальних місць та навчально - матеріальної бази.

 У період підготовки начальником штабу керівництва СОН (СОТ) об'єкту розробляється План проведення тренування (Додаток № 3), який затверджується керівником СОН (СОТ) і доводиться до виконавців не пізніше ніж за місяць до його початку.

 На підставі Плану проведення тренування заступники, помічники керівника СОН (СОТ), керівники залучених структурних підрозділів, посередники розробляють особисті плани. Вони розробляються у довільній формі і повинні відображати їх роль у відпрацюванні навчальних питань учасниками тренування з визначенням обсягу і послідовності дії в межах функціональних обов'язків, заходів по всебічному забезпеченню, дотриманню заходів безпеки. Особисті плани можуть виконуватись текстуально або графічно і затверджуються керівником СГ.

 Керівники залучених служб (формувань) розробляють і представляють на затвердження керівнику навчання (тренування) плани приведення служб (формувань) у готовність до виконання обов'язків за призначенням заздалегідь на момент визначення готовності підприємства (установи, організації) до проведення практичного заходу.

 У підготовчий період з керівним складом, керівниками формувань проводяться **інструктивно – методичні заняття**, в ході яких уточнюються:

- порядок обсяг і послідовність проведення практичного заходу,
- заходи безпеки,
- порядок здійснення імітації,
- питання матеріально-технічного забезпечення і організації взаємодії між структурними підрозділами, формуваннями, а також сусідніми об'єктами.

 З посередниками та працівниками, які на час навчання призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт, проводяться відповідні **інструктажі**.

З метою уточнення і якісного відпрацювання окремих питань і деталей плану проведення СОН (СОТ) з керівним складом проводиться рекогносцировка на задіяній матеріальній базі за навчальними питаннями.

ІІІ. ПРОВЕДЕННЯ ОБ'ЄКТОВОГО НАВЧАННЯ (ТРЕНУВАННЯ).

Навчання проводяться тривалістю **до двох діб** (2 робочі зміни) на навчально-виробничій базі підприємства, установи, організації, що включає територію підприємства, установи або організації з виробничими будівлями,

спорудами, різного роду комунікаціями, а також спеціально створені навчальні місця з урахуванням специфіки діяльності та особливостей територіального розміщення.

На великих підприємствах (СГ) навчання (тренування) проводяться по структурних підрозділах (об'єктах господарювання).

- Під час навчання виконуються практичні заходи, що дають змогу: перевірити реальність планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період,
- визначити рівень готовності до вирішення завдань цивільного захисту керівного складу і фахівців підприємства, установи, організації,
- забезпечити взаємодію між об'єктовими спеціалізованими службами, формуваннями та органами управління ними,
- відпрацювати практичні дії персоналу, застосовуючи засоби захисту, в різних режимах функціонування єдиної державної системи цивільного захисту та її ланок.

Практичні заходи навчання проводяться з імітацією руйнувань, пожеж, вибухів, зон затоплення і зараження, задимлення, аварій на трубопроводах і ємностях, ступінь якої залежить від навчальних цілей, особливостей підприємства (установи, організації) характеру місцевості і наявності імітаційних засобів. Окремі елементи доповнюються засобами позначення: знаками, покажчиками, прапорцями, пояснювальними написами.

Заступники, помічники керівника навчання (тренування), посередники на основі постійного і всебічного вивчення роботи та дій учасників навчання (тренування) готують матеріали для загального розбору у вигляді коротких висновків, пропозицій і в установлені керівником навчання (тренування) строки подають їх до штабу керівництва навчанням або керівнику тренування.

При проведенні розбору керівником навчання, тренування здійснюється аналіз та дається оцінка дій тих, хто навчався, з наведенням фактів і цифрових показників, здійснюється постановка завдань для усунення недоліків.

Підсумки СОН (СОТ) з питань цивільного захисту обговорюються на розширеному засіданні об'єктової комісії з питань НС, на підставі рішення якої керівником підприємства, установи, організації видається наказ про стан готовності підприємства, установи, організації до вирішення завдань цивільного захисту.

У разі необхідності, в установленому порядку вносяться уточнення та зміни до відповідних планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і

ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період.

За результатами проведених СОН (СОТ) з питань цивільного захисту не **пізніше 10 днів** з часу їх закінчення складається звіт (додаток 3), що підписується керівником підприємства, установи, організації, який подається до місцевого органу виконавчої влади та Управління ДСНС України у Чернівецькій області.

Результати тренувань спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту щодо дій за призначенням, а також індивідуальні оцінки працівників, що входять до їх складу, заносяться до журналів обліку підготовки спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.

Результати протипожежних та протиаварійних тренувань і навчальних тривог заносяться до спеціальних журналів обліку таких тренувань, тривог.

Учасники планового тренування, які отримали за свої дії незадовільні оцінки, проходять позачергову перевірку знань з питань цивільного захисту, пожежної і техногенної безпеки.

! ЗАУВАЖЕННЯ ДО МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ

 Виробнича діяльність об'єкта не зупиняється, а відпрацювання навчальних питань, які вимагають залучення максимально можливої кількості людей (наприклад заповнення захисних споруд, безаварійна зупинка виробництва, проведення евакозаходів та ін.) проводиться у найбільш зручний для об'єкта час.

 Особовий склад формувань ЦЗ залучається для виконання тільки тих практичних заходів, які визначені планами реагування на НС, або безпосередньо витікають з обстановки, яка склалася.

 Якщо дії учасників практичного заходу не відповідають позитивним критеріям, а план реагування не може бути введеним в обсязі мети практичного заходу, то керівник практичного заходу може повторно відпрацювати те або інше навчальне питання (елемент).

ВАРІАНТИ ПРОВЕДЕННЯ СОН (СОТ):

1. Тема: «Дії керівного складу і формувань ЦЗ при проведенні невідкладних робіт у ході ліквідації наслідків аварії на хімічно-небезпечному об'єкті».

Тренування, як правило, починається з оповіщення про аварію, що виникла з виливом (викидом) НХР на об'єкті і продовжується шляхом нарощування обстановки і відповідними практичними діями учасників.

За варіантною темою можуть відпрацьовуватись завдання для визначених категорій учасників :

а. з керівним складом СГ - виявлення і оцінка обстановки на об'єкті при виникненні аварії з викидом НХР. Прийняття рішення щодо попередження або зниження втрат виробничого персоналу, майна, управління невідкладними роботами при ліквідації, локалізації НС та її наслідків;

б. з особовим складом формувань ЦЗ – проведення об'єктових тренувань:

- по приведенню формувань у готовність до виконання завдань за призначенням (методом навчальної тривоги);

- дії формувань ЦЗ при ліквідації аварії з викидом НХР та її наслідків, проведення невідкладних робіт; - дії формувань ЦЗ при ліквідації, локалізації пожежі, проведення евакуаційних заходів;

Н А К А З

Керівника СГ

_____ (найменування об'єкта)

____.____. 20__ р. _____
(найменування населеного пункту, де розташований об'єкт)

№ _____

Про підготовку і проведення СОН
(СОТ) з ЦЗ на

_____ підприємства,
установи

Наказ складається із констатуючої і розпорядчої частин.

В констатуючій частині викладається:

- термін проведення практичного заходу;
- тема, мета практичного заходу для категорій залучених учасників;
- місце проведення практичного заходу.

В розпорядчій частині викладається (призначається):

- керівництво практичного заходу, посередники;
- склад учасників тренування;
- організація зв'язку і управління;
- порядок підготовки до практичного заходу всіх визначених категорій за термінами і строками;
- матеріально-технічне та медичне забезпечення практичного заходу;
- порядок, обсяги і терміни підготовки місць проведення тренування
- практичні заходи по підвищенню стійкості роботи об'єкта;
- порядок імітації;
- заходи безпеки;
- норми витрачання матеріальних засобів;
- терміни, строки готовності до практичного заходу.

Керівник СГ _____

Затверджую
Директор СГ _____
(посада, підпис)

___. __. 201__ р.

Календарний план
організації підготовки СОН (СОТ)

(найменування об'єкта)

№ з/п	Зміст заходів.	Терміни виконання	Відповідальні виконавці.	Відмітка про виконання
1. Організаційні заходи				
1.	Визначення вихідних даних для планування і проведення комплексного об'єктового тренування.	до ____	Керівник тренування.	
2.	Вивчення нормативних документів і навчально-методичної літератури.	до ____	Керівник тренування, НШ керівництва СОН (СОТ)	
3.	Перевірка готовності СГ до проведення практичного заходу	до ____	Комісія з питань НС	Протокол №
2. Розробка документів на тренування.				
1.	Відпрацювання організаційних вказівок (наказу) на підготовку і проведення комплексного об'єктового тренування.	до ____	Керівник тренування, НШ керівництва СОН (СОТ)	
2.	Розробка плану підготовки до тренування.	до ____	НШ керівництва СОН (СОТ)	
3.	Розробка плану проведення тренування.	до ____	НШ керівництва СОН (СОТ)	
4.	Визначення переліку навчальних питань на тренування.	до ____	Керівник тренування, начальник групи управління	
5.	Розробити та узгодити задум тренування.	до ____	НШ керівництва СОН (СОТ)	
3. Підготовка керівника і заступника.				
1.	Проведення занять, лекцій для	до ____	Керівник	

№ з/п	Зміст заходів.	Терміни виконання	Відповідальні виконавці.	Відмітка про виконання
	тренуванням.		тренування.	
2.	Проведення інструктивно - методичних занять.	до ____	Керівник тренування.	
3.	Самостійна робота по вивченню Плану реагування на НС СГ	до ____	Керівник тренування НШ керівництва СОН (СОТ)	
4. Підготовка учасників тренування				
1.	Вивчення чинних керівних документів посібників.	до ____	НШ керівництва СОН (СОТ)	
2.	Завершення вивчення тем програми навчання за тематикою.	до ____	Керівники груп	
3.	Вивчення заходів безпеки	до ____	Керівник тренування НШ керівництва СОН (СОТ)	
5. Підготовка місць тренування і навчально-матеріальної бази				
1.	Обладнання навчальних місць тренування.	до ____	НШ керівництва СОН (СОТ)	
2.	Перевірити і підготувати роботу засобів зв'язку і оповіщення згідно розробленої схеми.	до ____	Начальник зв'язку об'єкта	
3.	Забезпечення учасників тренування необхідними засобами технічного та медичного забезпечення.	до ____	НШ керівництва СОН (СОТ)	
4.	Визначення місця тренування, підготовка місць імітації.	до ____	Керівник тренування, помічник керівника з імітації	

НШ керівництва СОН (СОТ) _____

(підпис)

____. ____ . 201_р.

Варіант

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник тренування

_____
(найменування об'єкту)

____.____ 20 ____

П Л А Н

проведення спеціального об'єктового тренування з цивільного захисту на _____
(найменування об'єкту)

ТЕМА : «Дії керівного складу при загрозі і виникненні надзвичайної ситуацій»

МЕТА:

1. Для керівного складу:

- перевірити реальність плану реагування у разі загрози і виникнення надзвичайної ситуації;
- удосконалити навички в організації і проведенні заходів щодо захисту робітників і службовців та забезпечення функціонування об'єкта в умовах НС.

2. Для керівного складу і особового складу формувань:

- надати практику керівному складу в управлінні своїми підлеглими при ліквідації НС;
- тренувати особовий склад формувань практичному виконанню заходів і робіт з ліквідації наслідків НС

3. Для персоналу об'єкта:

- формування практичних навичок та вміння діяти в умовах надзвичайної ситуації.

ТРИВАЛІСТЬ: з 06.00 до 14.00 15.____.201__ р.

СКЛАД УЧАСНИКІВ: керівний склад на весь період тренування, формування ЦЗ – на період ліквідації наслідків НС (згідно з планом проведення тренування).

ЕТАПИ ТРЕНУВАННЯ, НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ І РОЗРАХУНОК ЧАСУ НА ЇХ ВІДПРАЦЮВАННЯ

Перший етап: «Організація і проведення заходів при загрозі виникнення надзвичайної ситуації»

Тривалість: з 06.00 до 10.00 15.____.201__р.

Навчальні питання:

1. Оповіщення і збір керівного складу.
2. Робота керівного складу щодо запобігання виникненню НС, зменшенню збитків та втрат в умовах стихійного лиха.

Другий етап : «Дії керівного складу при виникненні надзвичайної ситуації»

Тривалість : з 10.00 до 14.00 15.10.200__р.

Навчальні питання:

1. Вирішення завдань і заходів щодо ліквідації загорання і забезпечення діяльності об'єкта в умовах знеструмлення установи..
2. Дії керівного складу при виявленні в приміщенні розлитої ртуті.
3. Дії керівного складу по забезпеченню захисту робітників і службовців при отриманні повідомлення про замінування будинку.

Хід тренування.

Загальна обстановка: На території України загальна хімічна та бактеріологічна обстановка у межах нормального стану. Функціонування ЦЗ здійснюється в режимі повсякденного функціонування, об'єкт працює в повсякденному режимі. За прогнозами синоптиків в другій декаді жовтня очікується різка зміна погодних умов на території Закарпатської, Чернівецької, Івано-Франківської областей. Можливо виникнення сильного поривчастого вітру, проливних дощів, випадання до 4 річних норм опадів, зниження температури повітря.

Часткова обстановка: О 5 год. 40 хв. 15 жовтня 201__ року по радіо передано «Штормове попередження», в першій половині дня в зв'язку з вторгненням арктичного повітря очікується різка зміна погодних умов - сильні опади з проходженням шквального вітру і похолоданням.

Перший етап: «Організація і проведення заходів при загрозі виникнення надзвичайної ситуації»

Тривалість відпрацювання : 6.00 – 10.00 15.10.20__ р.

Час	Обстановка (ввідні)	Навчальні питання Хто залучається	Дії керівника (заступників) тренування	Очікуванні дії тих, хто навчається
1	2	3	4	5
6.00-8.00	<p><u>Ввідна № 1.</u> За прогнозом Українського Гідрометцентру, на 16.10 201 __ р. поточного року в зв'язку з вторгненням арктичного повітря очікується різка зміна погодних умов - сильні опади з проходженням шквального вітру і похолоданням. Керівник СГ після отримання цієї інформації віддає розпорядження черговому диспетчеру (секретарю) на збір керівного складу.</p>	<p>1. Оповіщення і збір керівного складу Черговий диспетчер (секретар), НШ керівництва СОН (СОТ) Керівний склад</p>	<p>В 6.00 після отримання інформації щодо обстановки віддає розпорядження: - черговому диспетчеру (секретарю) на оповіщення і збір керівного складу, - НШ керівництва СОН (СОТ) на здійснення контролю щодо дій чергового диспетчера (секретаря) по доведення сигналу «ЗБІР» до керівного складу об'єкту згідно схеми оповіщення</p>	<p>Черговий диспетчер (секретар) здійснює оповіщення посадових осіб згідно схеми оповіщення. НШ керівництва СОН (СОТ) здійснює контроль за діями чергового диспетчера (секретаря). Керівний склад після отримання сигналу «ЗБІР» прибуває в зал засідань</p>
8.00-8.30			<p>Заслуховує НШ керівництва СОН (СОТ) про результати оповіщення і ставить завдання щодо виконання заходів згідно Плану реагування.</p>	
8.30-10.00	<p><u>Ввідна № 1/1.</u> З 8.30 на території міста розпочався сильний дощ, який супроводжується шквальним вітром швидкістю до 25 м/сек.</p>	<p>2. Робота керівного складу щодо запобігання виникненню НС, зменшенню збитків та втрат в умовах стихійного лиха. Керівний склад</p>	<p>В 8.30 доводить обстановку до навчаємих. З 8.40 до 9.40 заслуховує начальника штабу, керівний склад щодо стану ЦЗ і прийняття попереджувальних заходів щодо виникнення надзвичайних ситуацій. По завершенню доповідей віддає</p>	<p>Оцінюють обстановку і доповідають керівнику: а) про стан цивільного захисту і заходи які необхідно провести з метою зниження втрат при виникненні НС: - голова об'єктової комісії з питань НС;</p>

Час	Обстановка (ввідні)	Навчальні питання Хто залучається	Дії керівника (заступників) тренування	Очікуванні дії тих, хто навчається
1	2	3	4	5
			розпорядження: - НШ керівництва СОН (СОТ) підготувати проект наказу «Про виконання заходів з ЦЗ в умовах стихійного лиха» - командирам формувань на приведення в готовність сил та засобів	- заступники керівника СГ; - НШ керівництва СОН (СОТ); - начальники відділень та інших структурних підрозділів; б) про можливості і терміни приведення в готовність сил та засобів: - командири формувань; - начальник штабу відпрацьовує проект наказу.

Другий етап: «Дії керівного складу при виникненні надзвичайних ситуацій»:

Час	Обстановка (ввідні)	Навчальні питання Хто залучається	Дії керівника (заступників) тренування	Очікуванні дії тих, хто навчається
1	2	3	4	5
10.00 – 10.10	<u>Ввідна № 1/2.</u> «Погодні умови дещо змінилися, з 9.00 дощ перестав, але вітер посилюється до 30 м/сек. Станом на 10.00 на території об'єкта поламани дерева в цехах № 5 № 7- розбито вікна, сталося загоряння в гаражі _____ _____ _____	1. Вирішення завдань і заходів щодо ліквідації загоряння і забезпечення діяльності об'єкта в умовах знеструмлення установи. Керівний склад	В 10.00 через НШ керівництва СОН (СОТ) доводить до керівного складу обстановку яка склалася на об'єкті в результаті стихії. З 10.00 по 10.40 заслуховує: - командира відділення пожежогасіння; - начальника АХЧ; - голову об'єктової комісії з питань НС; - керівників структурних підрозділів.	Посадові особи оцінюють обстановку і доповідають можливості і порядок дій підпорядкованих їм сил та засобів в локалізації і гасіння загоряння, відновлення електропостачання, захисту хворих і забезпечення діяльності об'єкта. Здійснюють постановку завдань і управляють діями формувань Голова комісії НС призначає керівників робіт з ліквідації НС на ділянках.
10.10 – 11.30	<u>Ввідна № 1/3.</u> Об'єкт знеструмлений. По інформації відділу з питань	Вирішення завдань і заходів щодо ліквідації загоряння і	З 10.10 по 11.00 безпосередньо на робочих місцях(місцях збору) особисто і через заступників	До службовців і робітників, які не входять до складу формувань ЦЗ доводять обстановку і порядок дій

Час	Обстановка (ввідні)	Навчальні питання Хто залучається	Дії керівника (заступників) тренування	Очікуванні дії тих, хто навчається
1	2	3	4	5
	НС та ЦЗН району відновлення електропостачання можливо тільки через 5-6 годин	забезпечення діяльності об'єкта в умовах знеструмлення установи. Керівний склад	перевіряє оснащеність, підготовку і дії сил і засобів, керівного складу по забезпеченню функціонування об'єкту, захисту робітників і службовців. В 11.00 підводить підсумки дій навчаних по ліквідації наслідків стихійного лих і забезпеченню функціонування об'єкту і визначає завдання які треба виконати негайно. В __ доводить інформацію по обстановці на 11.30.	попередженню і ліквідації НС. Для забезпечення функціонування об'єкта використовують резервні джерела електропостачання.
11.30 - 12.30	Ввідна № 1/4 В адміністративному приміщенні знайдено кульки розлитої ртуті	2. Дії керівного складу при виникненні в приміщенні розлитої ртуті Керівний склад	З 11.40 заслуховує пропозиції по прийняттю рішення по даній обстановці: - НШ керівництва СОН (СОТ) Після заслуховування посадових осіб керівник СОН (СОТ): - підводить підсумки - дає завдання керівному складу щодо вивчення порядку дій при розливі ртуті.	Доповідають порядок дій : - оповіщення персоналу; - вивід робітників і службовців із приміщення; - щільно зачинити двері і вікна приміщення; - повідомити СЕС, управління з питань НС міста; - здійснення механічного збору ртуті - організація демеркурізації (управління з питань НС міста); - контроль за проведенням демеркурізації (міська СЕС) Розлив ртуті ліквідовано
12.30 – 14.00	Ввідна № 5. В приміщенні особистих речей (роздягальні) знайдена	3. Дії керівного складу по забезпеченню захисту робітників і	В 12.30 об'являє збір учасників тренування і доводить до них обстановку.	Доповідають свої пропозиції щодо дій в обстановці, коли існує загроза життю робітників і

Час	Обстановка (ввідні)	Навчальні питання Хто залучається	Дії керівника (заступників) тренування	Очікуванні дії тих, хто навчається
1	2	3	4	5
	сумка (пакет) з підозрою на вибуховий пристрій, а також по телефону невідомий заявив, що в адміністративній будівлі закладена міна.	службовців у разі отримання повідомлення про замінування адміністративного будинку.	<p>Заслуховує пропозиції посадових осіб щодо захисту робітників і службовців:</p> <ul style="list-style-type: none"> - голову евакуаційної комісії - НШ керівництва СОН (СОТ) <p>Спеціалісти ліквідують наслідки замінування.</p> <p>З 13.00 по 13.30 підводить підсумки відпрацювання даного питання і дає завдання щодо підготовки формувань ЦЗ до огляду.</p> <p>13.30 – 14.00 – проводить перевірку стану особового складу формувань (перевірка знання обов'язків і оснащення).</p> <p>В 14.00 керівник навчанням підводить підсумки дій керівного складу в ході тренування і визначає завдання по удосконаленню готовності цивільного захисту до дій в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій.</p>	<p>службовців.</p> <p>Черговий доповідає до ДСНС, міліції, військовий комісаріат, нач відділу з НС про замінування.</p> <p>О «_» год. «_» хв. замінування адміністративного будинку ліквідовано</p> <p>Командно-начальницький склад представляє на огляд своїх підлеглих.</p>

НШ керівництва СОН (СОТ)

Затверджую
Керівник тренування з ЦЗ _____
(посада)

_____
(підпис, ініціали, прізвище)
____.____. 201__р.

Особистий план
Заступника (помічника) керівника тренування з

_____

1. Тема: _____
2. Мета тренування: _____
3. Тривалість тренування: _____
4. Склад тих, хто навчається: _____
5. Вихідна обстановка: _____

Хід тренування

Час і дата	Навчальні питання	Обстановка (зміст ввідних)	Дії посередника	Очікувані дії навчаємих
1	2	3	4	5

Заступник (помічник) керівника тренування з ЦЗ _____
(П.І.Б.)

____.____. 20__

Затверджую
Керівник тренування

_____
(посада, прізвище)
____.____. 201__р.

План
рекогносцировки місць практичного відпрацювання питань

1. Мета: _____
2. Район: _____
3. Склад групи для проведення рекогносцировки _____
4. Час: _____
5. Порядок проведення рекогносцировки: _____

Пункти, точки(місця) роботи	Час проведення	Найменування робіт, зміст питань, що вивчаються

НШ керівництва КОН (КОТ) _____.

_____.201__р

ІМІТАЦІЙНИЙ ТАЛОН
(після заняття повернути командирі формування
(старшій посадовій особі))

Характер ураження (зараження)	Що зроблено

Одержавши талон, напишіть своє прізвище, ім'я по батькові

Затверджую
Керівник тренування з ЦЗ

_____
(посада, підпис)
____. ____ .201__р.

План
імітації на спеціальне об'єктове тренування з ЦЗ.

_____
(Найменування СГ)

Місце імітації	Вид імітації	Строк готовності	Сили і засоби	Час проведення	Кількість статистів, кількість постраждалих, яких вони позначають	Відповідальний за імітацію
1	2	3	4	5	6	7

Помічник керівника тренування з імітації _____
(Посада, підпис, прізвище)
____. ____ .201__р.

ЗВІТ

про організацію проведення спеціального об'єктового навчання (об'єктового тренування) з питань цивільного захисту
за темою: _____

Тривалість навчання та термін проведення _____

Керівник навчання _____

До навчання залучались:

керівний склад _____ осіб;

комісія з питань надзвичайних ситуацій _____ осіб;

евакуаційні органи _____ осіб;

пожежно-технічна комісія _____ осіб;

спеціалізовані служби цивільного захисту _____ осіб;

формування цивільного захисту _____ осіб;

добровільні пожежні дружини (команди) _____ осіб;

інші працівники _____ осіб.

№ з/п	ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРАКТИЧНОГО ЗАХОДУ	Критерії оцінки практичного заходу	
1.	Оцінка готовності на період проведення навчання підприємства, установи, організації до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період, у тому числі:		
1. 1.	якості відпрацювання планувальних документів для організації діяльності з питань цивільного захисту	задовільно	незадовільно
1. 2.	стану утримання та підготовки до використання за призначенням захисних споруд цивільного захисту;	готові	неготові

№ з/п	ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРАКТИЧНОГО ЗАХОДУ	Критерії оцінки практичного заходу	
1. 3.	заходів із завчасного накопичення і підтримання у готовності засобів радіаційного та хімічного захисту;	відповідає вимогам	не відповідає вимогам
1. 4.	створення матеріального резерву та запасу майна цивільного захисту;	створено	не створено
1. 5.	стану підготовки керівного складу органів управління, спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;	відповідає вимогам	не відповідає вимогам
1. 6.	функціонування об'єктової (локальної) системи оповіщення та організації порядку доведення до персоналу інформації про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації;	відповідає вимогам	не відповідає вимогам
1. 7.	організації заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки.	відповідає вимогам	не відповідає вимогам
2.	Повнота і якість відпрацювання планувальних документів з навчання (тренування), доцільність та реальність задуму навчання (тренування).	задовільно	незадовільно
3.	Відповідність відтворення (імітації) навчальної обстановки характеру виробництва, відповідність ввідних даних щодо обсягу, ступеня деталізації, джерел та часу їх надходження з урахуванням реальних можливостей. Зміст ввідних даних щодо розвитку обстановки.	відповідає вимогам	не відповідає вимогам
4.	Оцінка дій органів управління.		
4. 1.	Строк проходження інформації про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації від чергової диспетчерської служби об'єктового рівня до чергової диспетчерської служби місцевого рівня	відповідає вимогам	не відповідає вимогам

№ з/п	ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРАКТИЧНОГО ЗАХОДУ	Критерії оцінки практичного заходу	
4. 2.	Дії органів управління під час введення режиму підвищеної готовності: організація роботи комісії з питань надзвичайних ситуацій, розгортання засобів управління та організація на них роботи, приведення у готовність системи зв'язку та обміну інформацією, вжиття заходів щодо захисту персоналу та забезпечення сталого функціонування підприємства, установи, організації;	задовільно	незадовільно
4. 3.	Дії органів управління під час введення режиму надзвичайної ситуації: приведення у готовність до дій аварійно-технічних підрозділів і формувань цивільного захисту, добровільних протипожежних формувань, що залучаються до ліквідації надзвичайної ситуації, призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, організація збору та узагальнення даних і оцінки обстановки, правильність розрахунків, підготовка обґрунтованих пропозицій щодо рішень та відповідності завдань, поставлених перед підлеглими.	задовільно	незадовільно
4. 5.	Організація і здійснення заходів з локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій, пожеж із залученням необхідних сил та засобів.	задовільно	незадовільно
4. 6.	Забезпечення взаємодії з органами управління і силами, визначеними для проведення спільних заходів і робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.	задовільно	незадовільно
4. 7.	Організація основних видів забезпечення під час дій у зоні надзвичайних ситуацій.	задовільно	незадовільно
4. 8.	Розроблення документів на проведення відповідних заходів з цивільного захисту, чітке і наочне позначення обстановки.	виконано	не виконано
4. 9.	Особиста присутність керівництва на місцях проведення практичних робіт, контроль за діями чергової диспетчерської служби, керівників структурних підрозділів підприємства, установи, організації, інженерно-технічних працівників щодо оперативного залучення сил і засобів для локалізації аварії, пожежі.	виконано	не виконано
5.	Оцінка дій спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, що навчаються.		

№ з/п	ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРАКТИЧНОГО ЗАХОДУ	Критерії оцінки практичного заходу	
5. 1.	Правильність і доцільність прийнятих керівниками рішень. Своєчасність висунення до об'єкта (місця) проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.	виконано	не виконано
5. 2.	Результати практичних дій формувань цивільного захисту з використання засобів механізації, техніки, приладів, розбирання завалів, рятування уражених та надання їм першої медичної допомоги.	виконано	не виконано
5. 3.	Організація робіт, пов'язаних із забезпеченням сталого функціонування підприємства, установи, організації та першочерговим життєзабезпеченням постраждалих.	виконано	не виконано
6.	Відпрацювання сигналів оповіщення цивільного захисту і дій персоналу за ними	виконано	не виконано
7.	Перелік робіт, виконаних з метою удосконалення складових системи цивільного захисту підприємства, установи, організації у період підготовки та проведення навчання з цивільного захисту (тренування з надзвичайних ситуацій).	виконано	не виконано
8.	Перелік матеріалів з моделювання надійності роботи підприємства, установи, організації у разі можливого впливу аварій і надзвичайних ситуацій на інженерно-технічний комплекс об'єкта для проведення подальших організаційних, технологічних та інженерно-технічних заходів.	виконано	не виконано
9.	Результати навчання (тренування), обговорені на засіданні комісії з питань надзвичайних ситуацій підприємства, установи, організації.	протокол № _____ від _____.____201__р.	
10.	Готовність підприємства, установи та організації до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єкті	ГОТОВИЙ	НЕГОТОВИЙ

Підпис керівника СГ

Печатка

Примітка: вибраний критерій підкреслити.

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНОГО ОБ'ЄКТОВОГО НАВЧАННЯ (ТРЕНУВАННЯ) З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

На СОН (СОТ) забороняється:

- 🚫 перевозити особовий склад і техніку на необладнаних для цих цілей автомобілях, а небезпечні в поводженні предмети (речовини) – на транспорті разом з людьми;
- 🚫 експлуатувати несправну техніку і автотранспорт;
- 🚫 на зупинках виходити на ліву сторону дороги;
- 🚫 запускати двигуни і рухатися з місця без досконального огляду машин і прилеглої місцевості;
- 🚫 палити біля машин з палимим і вибухонебезпечними речовинами;
- 🚫 розміщувати людей в місцях руху і працюючої техніки;
- 🚫 ставати на троси, знаходитися під стрілами підйомних кранів, під ковшами екскаваторів і на завалах під час роботи інженерної техніки;
- 🚫 вести автомобільні радіостанції з високо піднятими антенами при проїзді населених пунктів та ліній електропередач;
- 🚫 спалювати імітаційні димові шашки, підривати імітаційні гранати і вибухові пакети на відстані ближче 50 метрів від місць знаходження людей і предметів, які легко запалюються;
- 🚫 підривати імітаційні гранати в населених пунктах і водоймищах;
- 🚫 працювати без киснево-ізолюючих або звичайних протигазів з гопкалітовими (додатковими) патронами;
- 🚫 торкатися незахищеними руками (без гумових рукавиць) оголених проводів і з'єднаних з ними металевих предметів;
- 🚫 входити у приміщення, в якому накопичився газ, а також ті, де знаходяться електроустановки високої напруги, без дозволу відповідного фахівця і дотримання заходів безпеки;
- 🚫 проводити земельні роботи без погодження з місцевими органами виконавчої влади;
- 🚫 пити воду з неперевічених водозаборів.

Для забезпечення заходів безпеки необхідно:

При проведенні рятувальних робіт:

- ! вести розвідку місць майбутніх робіт;
- ! суворо виконувати правила діючих інструкцій з техніки безпеки при роботі з засобами механізації, пневмо- і електроінструментом, вибухо- і пожежонебезпечними речовинами;
- ! закріплювати або руйнувати конструкції приміщень і споруд, які загрожують обвалом;
- ! встановлювати попереджувальні (сигнальні) знаки в місцях проведення робіт;
- ! не допускати перевищення встановлених норм часу безперервної роботи особового складу в засобах ізолюючого одягу та інших засобів захисту.

При гасінні пожеж:

- ! вести розвідку осередків пожеж;
- ! не допускати перевищення встановленого часу перебування особового складу в безпосередній близькості від вогню (не більше 0,5 години);
- ! при гасінні пожеж в непридатному для дихання середовищі діяти в ізолюючих протигазах;

При діях вночі та інших умовах обмеженої видимості (дощ, туман, снігопад і т. ін.) необхідно:

- ! завчасно позначити рубежі (ділянки) імітації;
- ! на автомобілях та іншій техніці мати знаки встановленого зразка, які видні у темряві.

При діях взимку (в холодних умовах):

- ! забезпечити особовий склад формувань теплим одягом та взуттям;
- ! ознайомити всіх учасників навчання з заходами з попередження обмороження;
- ! контролювати дотримання особовим складом питного режиму;
- ! розгорнути медичні пункти в наметах, які опалюються, або теплих при мішенях з необхідними медикаментами для надання допомоги обмороженим і підготувати спеціальні машини для їх евакуації;
- ! перевозити людей на машинах, які обладнані тентами: на привалах і зупинках у випадку необхідності здійснювати з особовим складом пробіжки (розминки);
- ! слідкувати за тим, щоб люди і техніка не відставали, негайно організувати допомогу відсталим і пошук тих, що загубилися.

**При розробці Рекомендацій
враховані вимоги основних чинних нормативних документів:**

**Кодексу цивільного захисту України - від 02.10.2012.№ 5403-VI;
Постанов Кабінету Міністрів України:**

- 📄 від 26.06.13 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях»;
- 📄 від 9 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту»;
- 📄 від 26. 06. 2013 № 443 «Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту»;
- 📄 від 21.08.2013№ 616 «Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту»;
- 📄 від 9.10.2013 № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту»
- 📄 від 23.10.2013 № 819 «Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту»
- 📄 від 15.02.1999 № 192 «Про затвердження положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях»

Наказів МВС, ДСНС України:

- 📄 Наказ МВС України від 21.10.2014 № 1112 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання»;
- 📄 Наказ ДСНС України від 19 лютого 2016 року № 83 «Про затвердження Організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, затверджених - інших законодавчих, нормативних і керівних документів з питань захисту населення та територій від НС та їх наслідків».

- щорічного Плану основних заходів цивільного захисту області